

לְמוּד יוֹמִי

משניות זהר

בעידודו של
מו"ר הרה"צ שליט"א

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

שבוע של
סוכות תשפ"ה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר
מוהרא"ש
ר' אליעזר שלמה בן
ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ
ר' יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :

הַלְמוּד בַּמִּשְׁנָיוֹת וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ יִהְיֶה לְעִלּוּי הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצְלָחָה לְכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים וּבִנְיַן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

יוֹמָא פֶּרֶק ז

א. בָּא לוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל לִקְרוֹת. אִם רָצָה לִקְרוֹת בִּבְגְדֵי בוּץ - קוֹרֵא. וְאִם לֹא - קוֹרֵא בְּאַצְטְלִית לָבָן מִשֶּׁלּוֹ. חַזַּן הַכְּנֶסֶת נוֹטֵל סֵפֶר תּוֹרָה וְנוֹתְנוֹ לְרֹאשׁ הַכְּנֶסֶת, וְרֹאשׁ הַכְּנֶסֶת נוֹתְנוֹ לַסְּגָן, וְהַסְּגָן נוֹתְנוֹ לְכֹהֵן גָּדוֹל, וְכֹהֵן גָּדוֹל עוֹמֵד וּמְקַבֵּל וְקוֹרֵא עוֹמֵד: וְקוֹרֵא "אַחֲרֵי־מוֹת" וְ"אַךְ בֶּעָשׂוֹר". וְגוֹלֵל סֵפֶר תּוֹרָה וּמַנִּיחוֹ בְּחֵיקוֹ, וְאוֹמֵר: יוֹתֵר מִמַּה שֶׁקָּרָאתִי לִפְנֵיכֶם כָּתוּב כָּאן, וּבֶעָשׂוֹר שֶׁבְּחֻמַּשׁ הַפְּקוּדִים קוֹרֵא עַל פֶּה, וּמְבָרֵךְ עָלֶיהָ שְׁמוֹנֶה בְּרָכוֹת, עַל הַתּוֹרָה, וְעַל הָעֲבוֹדָה, וְעַל הַהוֹדָאָה, וְעַל מְחִילַת הֶעָוֹן, וְעַל הַמִּקְדָּשׁ בִּפְנֵי עַצְמוֹ: וְעַל יִשְׂרָאֵל בִּפְנֵי עַצְמָן, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וְעַל הַכֹּהֲנִים בִּפְנֵי עַצְמָן, וְעַל שְׁאָר הַתְּפִלָּה: ב. הָרוֹאֶה כֹּהֵן גָּדוֹל כְּשֶׁהוּא קוֹרֵא - אֵינוֹ רוֹאֶה פַּר וְשָׂעִיר הַנִּשְׂרָפִים. וְהָרוֹאֶה פַּר וְשָׂעִיר הַנִּשְׂרָפִים - אֵינוֹ רוֹאֶה כֹּהֵן גָּדוֹל כְּשֶׁהוּא קוֹרֵא. וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי, אֶלָּא שֶׁהָיְתָה דֶּרֶךְ רְחוֹקָה, וּמְלֶאכֶת שְׁנֵיהֶן שָׁוָה כְּאֶחָת: ג. אִם בִּבְגְדֵי בוּץ קוֹרֵא - קִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו, פָּשַׁט יָרֵד וְטָבַל, עָלָה וְנִסְתַּפֵּג. הֵבִיאוּ לוֹ בִּגְדֵי זָהָב, וְלָבַשׁ, וְקִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו, וְיָצָא וְעָשָׂה אֶת אֵילּוֹ וְאֶת אֵיל הָעָם, וְאֶת שִׁבְעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִים בְּנֵי שָׁנָה, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר; רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: עִם תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר הָיוּ קְרֵבִין, וּפַר הָעוֹלָה וְשָׂעִיר הַנַּעֲשֶׂה בַּחוּץ הָיוּ קְרֵבִין עִם תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם: ד. קִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו וּפָשַׁט וְיָרַד וְטָבַל וְעָלָה וְנִסְתַּפֵּג. הֵבִיאוּ לוֹ בִּגְדֵי לָבָן, וְלָבַשׁ, וְקִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו. נִכְנַס לְהוֹצִיא אֶת הַכַּף וְאֶת הַמַּחְתָּה. קִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו, וּפָשַׁט וְיָרַד וְטָבַל, עָלָה וְנִסְתַּפֵּג. הֵבִיאוּ לוֹ בִּגְדֵי זָהָב וְלָבַשׁ, וְקִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו, וְנִכְנַס לְהַקְטִיר קְטֹרֶת שֶׁל בֵּין־הָעַרְבַּיִם וּלְהֵטִיב אֶת הַנֵּרוֹת, וְקִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו, וּפָשַׁט. הֵבִיאוּ לוֹ בִּגְדֵי עַצְמוֹ, וְלָבַשׁ. וּמְלַוִּין אוֹתוֹ עַד בֵּיתוֹ. וְיוֹם־טוֹב הָיָה עוֹשֶׂה לְאוֹהֲבָיו בְּשָׁעָה שֶׁיָּצָא בְּשָׁלוֹם מִן הַקֹּדֶשׁ: ה. כֹּהֵן גָּדוֹל מְשַׁמֵּשׁ בִּשְׁמוֹנָה כֵּלִים, וְהֶהָדְיוֹט בְּאַרְבָּעָה. בִּכְתֹנֶת וּמִכְנְסַיִם וּמִצְנֶפֶת וְאַבְנֵט. מוֹסִיף עָלָיו כֹּהֵן גָּדוֹל - חֹשֶׁן וְאֵפוֹד וּמְעִיל וָצִיץ. בְּאֵלּוּ נִשְׁאָלִין בְּאוּרִים וְתֻמִּים; וְאֵין נִשְׁאָלִין אֶלָּא לַמֶּלֶךְ וּלְבֵית־דִּין וּלְמִי שֶׁהַצִּבּוּר צָרִיךְ בּוֹ:

יוֹמָא פֶּרֶק ח

א. יוֹם־הַכִּפּוּרִים אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבִשְׁתִיָּה וּבִרְחִיצָה וּבְסִיכָה וּבִנְעִילַת הַסַּנְדָּל וּבְתַשְׁמִישׁ־הַמִּטָּה. וְהַמֶּלֶךְ וְהַכַּלָּה יִרְחֲצוּ אֶת פְּנֵיהֶם. וְהַחַיָּה תִּנְעַל אֶת הַסַּנְדָּל, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר; וַחֲכָמִים אוֹסְרִין: ב. הָאוֹכֵל כְּכוֹתֶבֶת הַגַּסָּה כָּמוֹהָ וּכְגַרְעִינָתָהּ: וְהַשּׁוֹתֶה מְלֹא לֻגְמָיו - חַיָּב. כָּל הָאֳכָלִין מִצְטָרְפִין לְכַכּוֹתֶבֶת.

וְכָל הַמַּשְׁקִין מִצְטָרְפִין לִמְלֹא לֶגְמָיו. הָאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה אֵין מִצְטָרְפִים: ג. אָכַל וְשָׁתָה בְּהֶעֱלֵם אֶחָד - אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא חַטָּאת אֶחָת. אָכַל וְעָשָׂה מְלָאכָה - חַיָּב שְׁתֵּי חַטָּאוֹת. אָכַל אֲכָלִין שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לַאֲכִילָה, וְשָׁתָה מַשְׁקִין שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לִשְׁתִּיָּה, וְשָׁתָה צִיר אוֹ מֻרְיָס - פָּטוּר: ד. הַתִּינוֹקוֹת, אֵין מְעַנִּין אוֹתָן בְּיוֹם־הַכִּפּוּרִים, אֲבָל מְחַנְּכִין אוֹתָם לִפְנֵי שָׁנָה וְלִפְנֵי שְׁנָתַיִם, בְּשִׁבִּיל שֶׁיִּהְיוּ רְגִילִין בַּמִּצְוֹת: ה. עֲבָרָה שֶׁהֲרִיחָה - מַאֲכִילִין אוֹתָהּ עַד שֶׁתְּשִׁיב נַפְשָׁהּ. חוֹלָה - מַאֲכִילִין אוֹתוֹ עַל־פִּי בְּקִיאִין. וְאִם אֵין שָׁם בְּקִיאִין - מַאֲכִילִין אוֹתוֹ עַל־פִּי עַצְמוֹ, עַד שֶׁיֹּאמַר: 'דַּי': ו. מִי שֶׁאֲחָזוֹ בֶּלְמוֹס - מַאֲכִילִין אוֹתוֹ אֲפִלּוּ דְּבָרִים טְמֵאִים, עַד שֶׁיֵּאוֹרוּ עֵינָיו. מִי שֶׁנִּשְׁכּוֹ כֶּלֶב שׁוֹטֶה, אֵין מַאֲכִילִין אוֹתוֹ מֵחֲצַר כָּבֵד שֶׁלּוֹ, וְרַבִּי מַתְיָא בֶּן חָרָשׁ מַתִּיר. וְעוֹד אָמַר רַבִּי מַתְיָא בֶּן חָרָשׁ: הַחוֹשֵׁשׁ בִּגְרוֹנוֹ, מַטִּילִין לוֹ סַם בְּתוֹךְ פִּיו בַּשַּׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא סְפֵק נְפָשׁוֹת, וְכָל סְפֵק נְפָשׁוֹת דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת: ז. מִי שֶׁנָּפְלָה עָלָיו מַפֹּלֶת, סָפֵק הוּא שָׁם, סָפֵק אֵינוֹ שָׁם, סָפֵק חַי, סָפֵק מֵת, סָפֵק נָכְרִי, סָפֵק יִשְׂרָאֵל - מְפַקְּחִין עָלָיו אֶת הַגַּל. מְצָאוּהוּ חַי - מְפַקְּחִין עָלָיו. וְאִם מֵת - יַנִּיחוּהוּ: ח. חַטָּאת וְאָשָׁם וַדַּאי מְכַפְּרִין. מִיתָה וְיוֹם־הַכִּפּוּרִים מְכַפְּרִין עִם הַתְּשׁוּבָה. הַתְּשׁוּבָה מְכַפֶּרֶת עַל עֲבֵרוֹת קַלּוֹת, עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה. וְעַל הַחֲמוּרוֹת הִיא תּוֹלָה, עַד שֶׁיָּבוֹא יוֹם־הַכִּפּוּרִים וִיכַפֵּר: ט. הָאוֹמֵר: 'אֶחֱטָא וְאָשׁוּב, אֶחֱטָא וְאָשׁוּב' - אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. 'אֶחֱטָא וְיוֹם־הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר' - אֵין יוֹם־הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר. עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם, יוֹם־הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר. עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, אֵין יוֹם־הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, עַד שֶׁיְּרַצֶּה אֶת חֲבֵרוֹ. אֶת זוֹ דָּרַשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה (וַיִּקְרָא טז, ל): "מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ" - עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם, יוֹם־הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר. עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, אֵין יוֹם־הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, עַד שֶׁיְּרַצֶּה אֶת חֲבֵרוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל, לִפְנֵי מִי אַתֶּם מִטַּהֲרִין, וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם, אֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל לו, כה): "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם". וְאוֹמֵר (ירמיה יז, יג): "מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְיָ" - מַה מִּקְוֶה מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים, אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל:

סְלִיק מַסֶּכֶת יוֹמָא

סָכָּה פֶּרֶק א

א. סֻכָּה שֶׁהִיא גְּבוֹהָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה - פְּסוּלָה. רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר; וְשֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְשֶׁאֵין לָהּ שָׁלֹשׁ דְּפָנוֹת, וְשֶׁחַמָּתָהּ מְרֻבָּה

מִצְלָתָהּ - פְּסוּלָה. סֻכָּה יְשָׁנָה, בֵּית־שַׁמַּאי פּוֹסְלִין, וּבֵית־הִלֵּל מַכְשִׁירִין. וְאֵיזוֹ הִיא סֻכָּה יְשָׁנָה? כָּל שֶׁעָשָׂאָהּ קֹדֶם לֶחָג שִׁלשִׁים יוֹם. אֲבָל אִם עָשָׂאָהּ לְשֵׁם חַג, אֲפִלּוּ מִתְּחִלַּת הַשָּׁנָה - כְּשֵׁרָה: ב. הָעוֹשֶׂה סֻכָּתוֹ תַּחַת הָאִילָן, כְּאִלּוּ עָשָׂאָהּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת. סֻכָּה עַל־גַּבֵּי סֻכָּה - הָעֶלְיוֹנָה כְּשֵׁרָה, וְהַתַּחְתּוֹנָה פְּסוּלָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם אֵין דִּיּוּרִין בָּעֶלְיוֹנָה, הַתַּחְתּוֹנָה כְּשֵׁרָה: ג. פֵּרַס עָלֶיהָ סָדִין מִפְּנֵי הַחַמָּה, אוֹ תַּחְתֶּיהָ מִפְּנֵי הַנֶּשֶׁר, אוֹ שֶׁפֵּרַס עַל־גַּבֵּי הַקִּינוּף - פְּסוּלָה. אֲבָל פּוֹרֵס הוּא עַל־גַּבֵּי נַקְלִיטֵי הַמִּטָּה: ד. הִדְלָה עָלֶיהָ אֶת הַגֶּפֶן וְאֶת הַדַּלַּעַת וְאֶת הַקִּסּוֹם וְסִכֵּךְ עַל גַּבָּהּ - פְּסוּלָה. וְאִם הָיָה סִכּוּךְ הָרִבֵּה מֵהֶן, אוֹ שֶׁקִּצְצָן - כְּשֵׁרָה. זֶה הַכְּלָל - כֹּל שֶׁהוּא מְקַבֵּל טֻמְאָה, וְאֵין גִּדּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ - אֵין מְסַכְּכִין בּוֹ. וְכָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה וְגִדּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ - מְסַכְּכִין בּוֹ: ה. חֲבִילֵי קַשׁ וַחֲבִילֵי עֵצִים וַחֲבִילֵי זְרָדִין - אֵין מְסַכְּכִין בָּהֶן. וְכֻלָּן שֶׁהִתִּירָן - כְּשֵׁרוֹת. וְכֻלָּן כְּשֵׁרוֹת לַדְּפָנוֹת: ו. מְסַכְּכִין בַּנְּסָרִים, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה; וְרַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר. נָתַן עָלֶיהָ נָסָר שֶׁהוּא רָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים - כְּשֵׁרָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִישַׁן תַּחְתָּיו: ז. תִּקְרָה שֶׁאֵין עָלֶיהָ מַעֲזִיבָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְפַקְפֵּק וְנוֹטֵל אַחַת מִבֵּינְתַיִם, וּבֵית־הִלֵּל אוֹמְרִים: מְפַקְפֵּק אוֹ נוֹטֵל אַחַת מִבֵּינְתַיִם. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: נוֹטֵל אַחַת מִבֵּינְתַיִם, וְאֵינוֹ מְפַקְפֵּק: ח. הַמְקָרֶה סֻכָּתוֹ בִּשְׁפוּדִין אוֹ בַּאֲרוּכוֹת הַמִּטָּה, אִם יֵשׁ רֶוַח בֵּינֵיהֶן כְּמוֹתָן, - כְּשֵׁרָה. הַחוֹטֵט בַּגְּדִישׁ לַעֲשׂוֹת בּוֹ סֻכָּה - אֵינָהּ סֻכָּה: ט. הַמְשַׁלְשֵׁל דְּפָנוֹת מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, אִם גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים - פְּסוּלָה. מִלְמַטָּה לְמַעְלָה, אִם גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ עֲשָׂרָה טְפָחִים - כְּשֵׁרָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁמִּלְמַטָּה לְמַעְלָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, כָּךְ מִלְמַעְלָה לְמַטָּה עֲשָׂרָה טְפָחִים. הִרְחִיק אֶת הַסִּכּוּךְ מִן הַדְּפָנוֹת שְׁלֹשָׁה טְפָחִים - פְּסוּלָה: י. בַּיִת שֶׁנִּפְחַת וְסִכֵּךְ עַל גַּבָּיו, אִם יֵשׁ מִן הַכֹּתֶל לַסִּכּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת - פְּסוּלָה. וְכֵן חָצֵר שֶׁהִיא מֻקֶּפֶת אַכְסַדְרָה. סֻכָּה גְּדוֹלָה, שֶׁהַקֵּיפוּהָ בְּדָבָר שֶׁאֵין מְסַכְּכִים בּוֹ, אִם יֵשׁ תַּחְתָּיו אַרְבַּע אַמּוֹת - פְּסוּלָה: יא. הָעוֹשֶׂה סֻכָּתוֹ כְּמִין צְרִיף, אוֹ שֶׁסְּמָכָהּ לַכֹּתֶל, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל - מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהּ גַּג, וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִין. מַחֲצֶלֶת קָנִים גְּדוֹלָה, עֲשָׂאָהּ לִשְׁכִיבָה - מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה, וְאֵין מְסַכְּכִין בָּהּ. לְסִכּוּךְ - מְסַכְּכִין בָּהּ, וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַחַת קְטַנָּה וְאַחַת גְּדוֹלָה, עֲשָׂאָהּ לִשְׁכִיבָה - מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה וְאֵין מְסַכְּכִין בָּהּ. לְסִכּוּךְ - מְסַכְּכִין בָּהּ וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה:

סֻכָּה פֶּרֶק ב

א. הַיָּשֵׁן תַּחַת הַמִּטָּה בַּסֻּכָּה - לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: נוֹהֲגִין הָיִינוּ, שֶׁהָיוּ יְשֵׁנִים תַּחַת הַמִּטָּה בִּפְנֵי הַזְּקֵנִים, וְלֹא אָמְרוּ לָנוּ דָּבָר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַעֲשֶׂה בְּטָבִי, עַבְדּוֹ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל, שֶׁהָיָה יָשֵׁן תַּחַת הַמִּטָּה, וְאָמַר לָהֶן רַבָּן גַּמְלִיאֵל לַזְּקֵנִים: 'רְאֵיתֶם טָבִי עַבְדִּי, שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם, וְיוֹדֵעַ שֶׁעַבָּדִים פְּטוּרִים מִן הַסֻּכָּה - לְפִיכָךְ יָשֵׁן הוּא תַּחַת הַמִּטָּה'. וּלְפִי דַּרְכֵּנוּ לָמַדְנוּ, שֶׁהַיָּשֵׁן תַּחַת הַמִּטָּה - לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ: ב. הַסּוֹמֵךְ סֻכָּתוֹ בִּכְרֵעֵי הַמִּטָּה - כְּשֵׁרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמֹד בִּפְנֵי עַצְמָהּ - פְּסוּלָה. סֻכָּה הַמְדֻבְלֶלֶת, וְשֶׁצִּלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ - כְּשֵׁרָה. הַמְעֻבָּה כְּמִין בַּיִת, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין הַכּוֹכָבִים נִרְאִים מִתּוֹכָהּ - כְּשֵׁרָה: ג. הָעוֹשֶׂה סֻכָּתוֹ בְּרֹאשׁ הָעֲגָלָה אוֹ בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה - כְּשֵׁרָה, וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם־טוֹב. בְּרֹאשׁ הָאִילָן אוֹ עַל־גַּבֵּי גָּמָל - כְּשֵׁרָה, וְאֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם־טוֹב. שְׁתַּיִם בָּאִילָן וְאַחַת בִּידֵי אָדָם, אוֹ שְׁתַּיִם בִּידֵי אָדָם וְאַחַת בָּאִילָן - כְּשֵׁרָה, וְאֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם־טוֹב. שָׁלֹשׁ בִּידֵי אָדָם וְאַחַת בָּאִילָן - כְּשֵׁרָה, וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם־טוֹב. זֶה הַכְּלָל: כֹּל שֶׁנִּטַּל הָאִילָן, וְיכוֹלָה לַעֲמֹד בִּפְנֵי עַצְמָהּ - כְּשֵׁרָה, וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם־טוֹב: ד. הָעוֹשֶׂה סֻכָּתוֹ בֵּין הָאִילָנוֹת, וְהָאִילָנוֹת דְּפָנוֹת לָהּ - כְּשֵׁרָה. שְׁלוּחֵי מִצְוָה - פְּטוּרִין מִן הַסֻּכָּה. חוֹלִין וּמְשַׁמְּשֵׁיהֶן פְּטוּרִין - מִן הַסֻּכָּה. אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין עֲרַאי חוּץ לַסֻּכָּה: ה. מַעֲשֶׂה וְהֵבִיאוּ לוֹ לְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי לִטְעֹם אֶת הַתַּבְשִׁיל, וּלְרַבָּן גַּמְלִיאֵל שְׁתֵּי כוֹתָבוֹת וּדְלִי שֶׁל מַיִם, וְאָמְרוּ: 'הַעֲלוּם לַסֻּכָּה'. וּכְשֶׁנָּתְנוּ לוֹ לְרַבִּי צָדוֹק אֹכֶל פָּחוּת מִכַּבֵּיצָה, נִטְלוֹ בְּמַפָּה, וַאֲכָלוֹ חוּץ לַסֻּכָּה, וְלֹא בֵּרַךְ אַחֲרָיו: ו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַרְבַּע עֶשְׂרֵה סְעוּדוֹת חַיָּב אָדָם לֶאֱכֹל בַּסֻּכָּה, אַחַת בַּיּוֹם וְאַחַת בַּלַּיְלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין לַדָּבָר קָצְבָה, חוּץ מִלֵּילֵי יוֹם־טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל חַג בִּלְבָד. וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מִי שֶׁלֹּא אָכַל לֵילֵי יוֹם־טוֹב הָרִאשׁוֹן, יַשְׁלִים בְּלֵילֵי יוֹם־טוֹב הָאַחֲרוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין לַדָּבָר תַּשְׁלוּמִין, עַל זֶה נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת א, טו): "מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן, וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת": ז. מִי שֶׁהָיָה רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בַּסֻּכָּה, וְשִׁלְחָנוֹ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, בֵּית־שַׁמַּאי פּוֹסְלִין, וּבֵית־הִלֵּל מַכְשִׁירִין. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית־הִלֵּל לְבֵית־שַׁמַּאי, לֹא כָךְ הָיָה מַעֲשֶׂה? שֶׁהָלְכוּ זְקֵנֵי בֵּית־שַׁמַּאי וְזִקְנֵי בֵּית־הִלֵּל לְבַקֵּר אֶת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן הַחוֹרָנִי, וּמְצָאוּהוּ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בַּסֻּכָּה, וְשִׁלְחָנוֹ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְלֹא אָמְרוּ לוֹ דָּבָר. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית־שַׁמַּאי: מִשָּׁם רְאָיָה? אַף הֵם אָמְרוּ לוֹ: 'אִם־כֵּן הָיִיתָ

נוֹהֵג - לֹא קַיְמָתְּ מִצְוַת סֻכָּה מִימֶיךָ׳: ח. נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים - פְּטוּרִים מִן הַסֻּכָּה. קָטָן שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְאִמּוֹ - חַיָּב בַּסֻּכָּה. מַעֲשֶׂה וְיָלְדָה כַּלָּתוֹ שֶׁל שַׁמַּאי הַזָּקֵן, וּפִחֵת אֶת הַמַּעֲזִיבָה, וְסִכֵּךְ עַל־גַּבֵּי הַמִּטָּה בִּשְׁבִיל הַקָּטָן: ט. כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים אָדָם עוֹשֶׂה סֻכָּתוֹ קֶבַע וּבֵיתוֹ עֶרַאי. יָרְדוּ גְּשָׁמִים - מֵאֵימָתַי מַתָּר לְפַנּוֹת? מִשֶּׁתִּסְרַח הַמִּקְפָּה. מָשְׁלוּ מָשָׁל: לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְעֶבֶד שֶׁבָּא לְמִזֹּג כּוֹס לְרַבּוֹ, וְשָׁפַךְ לוֹ קִיתוֹן עַל פָּנָיו:

סֻכָּה פֶּרֶק ג

א. לוּלָב הַגָּזוּל וְהַיָּבֵשׁ - פָּסוּל. שֶׁל אֲשֵׁרָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת- פָּסוּל. נִקְטַם רֹאשׁוֹ, נִפְרְצוּ עָלָיו - פָּסוּל. נִפְרְדוּ עָלָיו - כָּשֵׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יְאַגְּדֶנּוּ מִלְמַעְלָה. צִנֵּי הַר הַבַּרְזֶל - כְּשֵׁרוֹת. לוּלָב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים כְּדֵי לְנַעְנֵעַ בּוֹ - כָּשֵׁר: ב. הֲדַס הַגָּזוּל וְהַיָּבֵשׁ - פָּסוּל. שֶׁל אֲשֵׁרָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת - פָּסוּל. נִקְטַם רֹאשׁוֹ, נִפְרְצוּ עָלָיו אוֹ שֶׁהָיוּ עֲנָבָיו מְרֻבּוֹת מֵעָלָיו - פָּסוּל. וְאִם מִעֵטָן - כָּשֵׁר. וְאֵין מְמַעֲטִין בְּיוֹם־טוֹב: ג. עֲרָבָה גְּזוּלָה. וְיבֵשָׁה - פְּסוּלָה. שֶׁל אֲשֵׁרָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת - פְּסוּלָה. נִקְטַם רֹאשָׁהּ, נִפְרְצוּ עָלֶיהָ, וְהַצַּפְצָפָה - פְּסוּלָה. כְּמוּשָׁה, וְשֶׁנִּשְׁרוּ מִקְצָת עָלֶיהָ, וְשֶׁל בַּעַל - כְּשֵׁרָה: ד. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים וּשְׁתֵּי עֲרָבוֹת, לוּלָב אֶחָד וְאֶתְרוֹג אֶחָד, אֲפִלּוּ שְׁנַיִם קְטוּמִים וְאֶחָד אֵינוֹ קָטוּם. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ שִׁלְשְׁתָּן קְטוּמִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁלּוּלָב אֶחָד וְאֶתְרוֹג אֶחָד, כָּךְ הֲדַס אֶחָד וַעֲרָבָה אֶחָת: ה. אֶתְרוֹג הַגָּזוּל וְהַיָּבֵשׁ - פָּסוּל. שֶׁל אֲשֵׁרָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת - פָּסוּל. שֶׁל עָרְלָה - פָּסוּל. שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה - פָּסוּל. שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה - לֹא יִטֹּל. וְאִם נָטַל - כָּשֵׁר. שֶׁל דְּמַאי - בֵּית־שַׁמַּאי פּוֹסְלִין, וּבֵית־הִלֵּל מַכְשִׁירִין. שֶׁל מַעֲשֵׂר־שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם - לֹא יִטּוֹל. וְאִם נָטַל - כָּשֵׁר: ו. עָלְתָה חֲזָזִית עַל רֻבּוֹ, נִטְלָה פִּטְמָתוֹ, נִקְלַף, נִסְדַּק, נִקַּב וְחָסַר כָּל שֶׁהוּא - פָּסוּל. עָלְתָה חֲזָזִית עַל מְעוּטוֹ, נִטַּל עֻקְצוֹ, נִקַּב וְלֹא חָסַר כָּל שֶׁהוּא - כָּשֵׁר. אֶתְרוֹג הַכּוּשִׁי - פָּסוּל. וְהַיָּרֹק כְּכַרְתִּי - רַבִּי מֵאִיר מַכְשִׁיר, וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל: ז. שְׁעוּר אֶתְרוֹג הַקָּטָן, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כֶּאֱגוֹז. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כַּבֵּיצָה. וּבַגָּדוֹל, כְּדֵי שֶׁיֹּאחֲזוּ שְׁנַיִם בְּיָדוֹ אַחַת, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה; רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֲפִלּוּ אֶחָד בִּשְׁתֵּי יָדָיו: ח. אֵין אוֹגְדִין אֶת הַלּוּלָב אֶלָּא בְּמִינוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה; רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֲפִלּוּ בְּמִשִּׁיחָה. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מַעֲשֶׂה בְּאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהָיוּ אוֹגְדִין אֶת לוּלְבֵיהֶן בְּגִימּוֹנִיּוֹת שֶׁל זָהָב. אָמְרוּ לוֹ: בְּמִינוֹ הָיוּ אוֹגְדִין אוֹתוֹ מִלְּמַטָּה: ט. וְהֵיכָן הָיוּ מְנַעְנְעִין? בְּ״הוֹדוּ לַה׳״

תְּחִלָּה וְסוֹף, וּבְ״אָנָּא ה׳ הוֹשִׁיעָה נָּא״, דִּבְרֵי בֵּית־הִלֵּל. וּבֵית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אַף בְּ״אָנָּא ה׳ הַצְלִיחָה נָּא״. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: צוֹפָּה הָיִיתִי בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּבְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁכָּל הָעָם הָיוּ מְנַעְנְעִים אֶת לוּלְבֵיהֶן, וְהֵן לֹא נִעְנְעוּ אֶלָּא בְּ״אָנָּא ה׳ הוֹשִׁיעָה נָּא״. מִי שֶׁבָּא בַּדֶּרֶךְ וְלֹא הָיָה בְּיָדוֹ לוּלָב לִטֹּל, לִכְשֶׁיִּכָּנֵס לְבֵיתוֹ יִטֹּל עַל שֶׁלְּחָנוֹ. לֹא נָטַל שַׁחֲרִית – יִטֹּל בֵּין הָעַרְבַיִם, שֶׁכָּל הַיּוֹם כָּשֵׁר לַלּוּלָב: י. מִי שֶׁהָיָה עֶבֶד אוֹ אִשָּׁה אוֹ קָטָן מַקְרִין אוֹתוֹ – עוֹנָה אַחֲרֵיהֶן מַה שֶּׁהֵן אוֹמְרִין; וְתְהִי לוֹ מְאֹרָה! אִם הָיָה גָּדוֹל מַקְרֶא אוֹתוֹ – עוֹנָה אַחֲרָיו ׳הַלְלוּיָהּ׳: יא. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִכְפֹּל – יִכְפֹּל. לִפְשֹׁט – יִפְשֹׁט. לְבָרֵךְ אַחֲרָיו – יְבָרֵךְ אַחֲרָיו; הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה. הַלּוֹקֵחַ לוּלָב מֵחֲבֵרוֹ בַּשְּׁבִיעִית – נוֹתֵן לוֹ אֶתְרוֹג בְּמַתָּנָה, לְפִי שֶׁאֵין רַשַּׁאי לְלָקְחוֹ בַּשְּׁבִיעִית: יב. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָה לוּלָב נִטָּל בַּמִּקְדָּשׁ שִׁבְעָה, וּבַמְּדִינָה יוֹם אֶחָד. מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: שֶׁיְּהֵא לוּלָב נִטָּל בַּמְּדִינָה שִׁבְעָה, זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ. וְשֶׁיְּהֵא יוֹם הֶנֵּף כְּלוֹ אָסוּר: יג. יוֹם־טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג, שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, כָּל הָעָם מוֹלִיכִין אֶת לוּלְבֵיהֶן לְבֵית־הַכְּנֶסֶת. לַמָּחֳרַת מַשְׁכִּימִין וּבָאִין, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַכִּיר אֶת שֶׁלּוֹ, וְנוֹטְלוֹ. מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים: אֵין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּיוֹם־טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג בְּלוּלָבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ. וּשְׁאָר יְמוֹת הֶחָג – אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּלוּלָבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ: יד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יוֹם־טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, וְשָׁכַח וְהוֹצִיא אֶת הַלּוּלָב לִרְשׁוּת־הָרַבִּים – פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיאוֹ בִּרְשׁוּת: טו. מְקַבֶּלֶת אִשָּׁה מִיַּד בְּנָהּ וּמִיַּד בַּעְלָהּ וּמַחֲזִירָתוֹ לַמַּיִם בַּשַּׁבָּת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּשַּׁבָּת מַחֲזִירִין, בְּיוֹם־טוֹב מוֹסִיפִין, וּבַמּוֹעֵד מַחֲלִיפִין. קָטָן הַיּוֹדֵעַ לְנַעְנֵעַ – חַיָּב בַּלּוּלָב:

סֻכָּה פֶּרֶק ד

א. לוּלָב וַעֲרָבָה – שִׁשָּׁה וְשִׁבְעָה. הַהַלֵּל וְהַשְּׁמְחָה – שְׁמוֹנָה. סֻכָּה וְנִסּוּךְ הַמַּיִם – שִׁבְעָה. וְהֶחָלִיל – חֲמִשָּׁה וְשִׁשָּׁה: ב. לוּלָב שִׁבְעָה כֵּיצַד? יוֹם־טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, לוּלָב – שִׁבְעָה, וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים – שִׁשָּׁה: ג. עֲרָבָה שִׁבְעָה, כֵּיצַד? יוֹם שְׁבִיעִי שֶׁל עֲרָבָה שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, עֲרָבָה – שִׁבְעָה, וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים – שִׁשָּׁה: ד. מִצְוַת לוּלָב כֵּיצַד? יוֹם־טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, מוֹלִיכִין אֶת לוּלְבֵיהֶן לְהַר הַבַּיִת, וְהַחַזָּנִין מְקַבְּלִין מֵהֶן, וְסוֹדְרִין אוֹתָן עַל גַּב הָאִצְטְבָא, וְהַזְּקֵנִים מַנִּיחִין אֶת שֶׁלָּהֶן בַּלִּשְׁכָּה. וּמְלַמְּדִים אוֹתָם לוֹמַר: ׳כָּל מִי שֶׁמַּגִּיעַ לוּלָבִי בְּיָדוֹ, הֲרֵי הוּא לוֹ בְּמַתָּנָה׳. לְמָחָר מַשְׁכִּימִין וּבָאִין, וְהַחַזָּנִין זוֹרְקִין

אוֹתָם לִפְנֵיהֶם. וְהֵן מְחַטְּפִין וּמַכִּין אִישׁ אֶת חֲבֵרוֹ. וּכְשֶׁרָאוּ בֵּית־דִּין שֶׁבָּאוּ לִידֵי סַכָּנָה – הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטֵל בְּבֵיתוֹ: ה. מִצְוַת עֲרָבָה כֵּיצַד? מָקוֹם הָיָה לְמַטָּה מִירוּשָׁלַיִם, וְנִקְרָא: ׳מוֹצָא׳. יוֹרְדִין לְשָׁם וּמְלַקְּטִין מִשָּׁם מֵרְבִיּוֹת שֶׁל עֲרָבָה, וּבָאִין וְזוֹקְפִין אוֹתָן בְּצִדֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְרָאשֵׁיהֶן כְּפוּפִין עַל־גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. בְּכָל יוֹם מַקִּיפִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ פַּעַם אַחַת, וְאוֹמְרִים: ״אָנָּא ה׳ הוֹשִׁיעָה נָּא, אָנָּא ה׳ הַצְלִיחָה נָּא״. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: ״אֲנִי וָהוּ הוֹשִׁיעָה נָּא״. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם מַקִּיפִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים. בִּשְׁעַת פְּטִירָתָן, מָה הֵן אוֹמְרִים: ׳יְפִי לָךְ מִזְבֵּחַ, יְפִי לָךְ מִזְבֵּחַ׳. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: ׳לְיָהּ וְלָךְ, מִזְבֵּחַ. לְיָהּ וְלָךְ, מִזְבֵּחַ׳: ו. כְּמַעֲשֵׂהוּ בַּחֹל כָּךְ מַעֲשֵׂהוּ בַּשַּׁבָּת, אֶלָּא שֶׁהָיוּ מְלַקְּטִין אוֹתָן מֵעֶרֶב־שַׁבָּת וּמַנִּיחִים אוֹתָן בְּגִיגִיּוֹת שֶׁל זָהָב – כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכְמוֹשׁוּ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: חֲרִיּוֹת שֶׁל דֶּקֶל הָיוּ מְבִיאִין וְחוֹבְטִין אוֹתָן בַּקַּרְקַע בְּצִדֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם נִקְרָא: ׳יוֹם חִבּוּט חֲרִיּוֹת׳: ז. מִיַּד הַתִּינוֹקוֹת שׁוֹמְטִין אֶת לוּלְבֵיהֶן וְאוֹכְלִין אֶתְרוֹגֵיהֶן: ח. הַהַלֵּל וְהַשִּׂמְחָה שְׁמוֹנָה כֵּיצַד? מִלַּמֵּד שֶׁחַיָּב אָדָם בַּהַלֵּל וּבְשִׂמְחָה וּבְכִבּוּד יוֹם־טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג, כְּשְׁאָר כָּל יְמוֹת הֶחָג. סֻכָּה שִׁבְעָה כֵּיצַד? גָּמַר מִלֶּאֱכֹל – לֹא יַתִּיר סֻכָּתוֹ, אֲבָל מוֹרִיד אֶת הַכֵּלִים מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה, מִפְּנֵי כְּבוֹד יוֹם־טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חָג: ט. נִסּוּךְ הַמַּיִם כֵּיצַד? צְלוֹחִית שֶׁל זָהָב מַחֲזֶקֶת שְׁלֹשֶׁת לֻגִּים הָיָה מְמַלֵּא מִן הַשִּׁלוֹחַ. הִגִּיעוּ לְשַׁעַר הַמַּיִם, תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. עָלָה בַּכֶּבֶשׁ וּפָנָה לִשְׂמֹאלוֹ, שְׁנֵי סְפָלִים שֶׁל כֶּסֶף הָיוּ שָׁם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שֶׁל סִיד הָיוּ – אֶלָּא שֶׁהָיוּ מְשְׁחָרִין פְּנֵיהֶם מִפְּנֵי הַיַּיִן. וּמְנֻקָּבִין כְּמִין שְׁנֵי חֲטָמִין דַּקִּין, אֶחָד מְעֻבֶּה וְאֶחָד דַּק, כְּדֵי שֶׁיְּהוּ שְׁנֵיהֶם כָּלִין בְּבַת אַחַת. מַעֲרָבִי שֶׁל מַיִם, מִזְרָחִי שֶׁל יַיִן. עֵרָה שֶׁל מַיִם לְתוֹךְ שֶׁל יַיִן, וְשֶׁל יַיִן לְתוֹךְ שֶׁל מַיִם – יָצָא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּלַּג הָיָה מְנַסֵּךְ כָּל שְׁמוֹנָה. וְלַמְנַסֵּךְ אוֹמְרִים לוֹ: ׳הַגְבַּהּ יָדְךָ׳. שֶׁפַּעַם אַחַת נִסֵּךְ אֶחָד עַל־גַּבֵּי רַגְלָיו, וּרְגָמוּהוּ כָּל הָעָם בְּאֶתְרוֹגֵיהֶן: י. כְּמַעֲשֵׂהוּ בַּחֹל, כָּךְ מַעֲשֵׂהוּ בַּשַּׁבָּת, – אֶלָּא שֶׁהָיָה מְמַלֵּא מֵעֶרֶב־שַׁבָּת חֲבִית שֶׁל זָהָב שֶׁאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת מִן הַשִּׁלוֹחַ, וּמַנִּיחָהּ בַּלִּשְׁכָּה. נִשְׁפְּכָה אוֹ נִתְגַּלְּתָה – הָיָה מְמַלֵּא מִן הַכִּיּוֹר, שֶׁהַיַּיִן וְהַמַּיִם הַמְגֻלִּין – פְּסוּלִים לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ:

סֻכָּה פֶּרֶק ה

א. הֶחָלִיל – חֲמִשָּׁה וְשִׁשָּׁה. זֶהוּ הֶחָלִיל שֶׁל בֵּית הַשּׁוֹאֲבָה, שֶׁאֵינוֹ דּוֹחֶה לֹא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת יוֹם־טוֹב. אָמְרוּ: ׳כָּל מִי שֶׁלֹּא רָאָה שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֲבָה – לֹא רָאָה שִׂמְחָה מִיָּמָיו׳: ב. בְּמוֹצָאֵי יוֹם־

טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג, יָרְדוּ לְעֲזָרַת נָשִׁים, וּמְתַקְּנִין שָׁם תִּקּוּן גָּדוֹל. וּמְנוֹרוֹת שֶׁל זָהָב הָיוּ שָׁם, וְאַרְבָּעָה סְפָלִים שֶׁל זָהָב בְּרָאשֵׁיהֶן, וְאַרְבָּעָה סֻלָּמוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְאַרְבָּעָה יְלָדִים מִפִּרְחֵי־כְהֻנָּה וּבִידֵיהֶם כַּדִּים שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁל מֵאָה־וְעֶשְׂרִים לֹג, שֶׁהֵן מַטִּילִין לְכָל סֵפֶל וָסֵפֶל: ג. מִבְּלָאֵי מִכְנְסֵי כֹהֲנִים וּמֵהֶמְיָנֵיהֶן מֵהֶן הָיוּ מַפְקִיעִין, וּבָהֶן הָיוּ מַדְלִיקִין, וְלֹא הָיְתָה חָצֵר בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה מֵאוֹר בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה: ד. חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה הָיוּ מְרַקְּדִים לִפְנֵיהֶם בַּאֲבוּקוֹת שֶׁל אוֹר שֶׁבִּידֵיהֶן, וְאוֹמְרִים לִפְנֵיהֶן דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. וְהַלְוִיִּם בְּכִנּוֹרוֹת וּבִנְבָלִים וּבִמְצִלְתַּיִם וּבַחֲצוֹצְרוֹת וּבִכְלֵי שִׁיר בְּלֹא מִסְפָּר, עַל חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה מַעֲלוֹת הַיּוֹרְדוֹת מֵעֲזָרַת יִשְׂרָאֵל לְעֲזָרַת נָשִׁים, כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה עָשָׂר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת שֶׁבַּתְּהִלִּים, שֶׁעֲלֵיהֶן לְוִיִּים עוֹמְדִין בִּכְלֵי שִׁיר וְאוֹמְרִים שִׁירָה. וְעָמְדוּ שְׁנֵי כֹהֲנִים בְּשַׁעַר הָעֶלְיוֹן, שֶׁיּוֹרֵד מֵעֲזָרַת יִשְׂרָאֵל לְעֲזָרַת נָשִׁים, וּשְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת בִּידֵיהֶן. קָרָא הַגֶּבֶר – תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. הִגִּיעוּ לְמַעֲלָה עֲשִׂירִית – תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. הִגִּיעוּ לָעֲזָרָה – תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. הָיוּ תוֹקְעִין וְהוֹלְכִין, עַד שֶׁמַּגִּיעִין לְשַׁעַר הַיּוֹצֵא מִזְּרָח. הִגִּיעוּ לְשַׁעַר הַיּוֹצֵא מִמִּזְרָח, הָפְכוּ פְּנֵיהֶן לַמַּעֲרָב, וְאָמְרוּ: אֲבוֹתֵינוּ שֶׁהָיוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה, אַחוֹרֵיהֶם אֶל הֵיכַל ה׳ וּפְנֵיהֶם קֶדְמָה, וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִים קֶדְמָה לַשָּׁמֶשׁ, וַאֲנוּ לְיָהּ עֵינֵינוּ׳. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָיוּ שׁוֹנִין וְאוֹמְרִין: ׳אֲנוּ לְיָהּ, וּלְיָהּ עֵינֵינוּ׳: ה. אֵין פּוֹחֲתִין מֵעֶשְׂרִים־וְאַחַת תְּקִיעוֹת בַּמִּקְדָּשׁ, וְאֵין מוֹסִיפִין עַל אַרְבָּעִים־וּשְׁמוֹנָה. בְּכָל יוֹם הָיוּ שָׁם עֶשְׂרִים וְאַחַת תְּקִיעוֹת בַּמִּקְדָּשׁ: שָׁלֹשׁ לִפְתִיחַת שְׁעָרִים, וְתֵשַׁע לְתָמִיד שֶׁל שַׁחַר, וְתֵשַׁע לְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם. וּבְמוּסָפִין הָיוּ מוֹסִיפִין עוֹד תֵּשַׁע. וּבְעֶרֶב־שַׁבָּת הָיוּ מוֹסִיפִין עוֹד שֵׁשׁ, שָׁלֹשׁ לְהַבְטִיל הָעָם מִמְּלַאכְתָּה, וְשָׁלֹשׁ לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל. עֶרֶב־שַׁבָּת שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָג הָיוּ שָׁם אַרְבָּעִים־וּשְׁמוֹנָה, שָׁלֹשׁ לִפְתִיחַת שְׁעָרִים, שָׁלֹשׁ לְשַׁעַר הָעֶלְיוֹן, וְשָׁלֹשׁ לְשַׁעַר הַתַּחְתּוֹן, וְשָׁלֹשׁ לְמִלּוּי הַמַּיִם, וְשָׁלֹשׁ עַל־גַּבֵּי מִזְבֵּחַ, תֵּשַׁע לְתָמִיד שֶׁל שַׁחַר, וְתֵשַׁע לְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, וְתֵשַׁע לַמּוּסָפִין, שָׁלֹשׁ לְהַבְטִיל אֶת הָעָם מִן הַמְּלַאכְתָּה, וְשָׁלֹשׁ לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל: ו. יוֹם־טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג, הָיוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר פָּרִים, וְאֵילִים שְׁנַיִם, וְשָׂעִיר אֶחָד. נִשְׁתַּיְּרוּ שָׁם אַרְבָּעָה־עָשָׂר כְּבָשִׂים לִשְׁמוֹנָה מִשְׁמָרוֹת. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן – שִׁשָּׁה מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם, וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּשֵּׁנִי – חֲמִשָּׁה מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם, וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּשְּׁלִישִׁי – אַרְבָּעָה מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם,

וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בָּרְבִיעִי - שְׁלֹשָׁה מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם, וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּחֲמִישִׁי - שְׁנַיִם מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם, וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּשִּׁשִּׁי - אֶחָד מַקְרִיב שְׁנַיִם, וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּשְּׁבִיעִי - כֻּלָּן שָׁוִין. בַּשְּׁמִינִי - חָזְרוּ לַפִּיס כְּבָרְגָלִים. אָמְרוּ: מִי שֶׁהִקְרִיב פָּרִים הַיּוֹם, לֹא יַקְרִיב לְמָחָר, אֶלָּא חוֹזְרִין חֲלִילָה: ז. בִּשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה הָיוּ כָּל הַמִּשְׁמָרוֹת שָׁווֹת בְּאֲמוּרֵי הָרְגָלִים, וּבְחִלּוּק לֶחֶם־הַפָּנִים. בַּעֲצֶרֶת אוֹמְרִים לוֹ: 'הֵילָךְ מַצָּה הֵילָךְ חָמֵץ'. מִשְׁמָר שֶׁזְּמַנּוֹ קָבוּעַ, הוּא מַקְרִיב תְּמִידִין, נְדָרִים וּנְדָבוֹת וּשְׁאָר קָרְבָּנוֹת צִבּוּר, וּמַקְרִיב אֶת הַכֹּל. יוֹם־טוֹב הַסָּמוּךְ לַשַּׁבָּת, בֵּין מִלְפָנֶיהָ בֵּין מִלְאַחֲרֶיהָ, הָיוּ כָּל הַמִּשְׁמָרוֹת שָׁווֹת בְּחִלּוּק לֶחֶם־הַפָּנִים: ח. חָל לִהְיוֹת יוֹם אֶחָד לְהַפְסִיק בֵּינְתַיִם, מִשְׁמָר שֶׁזְּמַנּוֹ קָבוּעַ, הָיָה נוֹטֵל עֶשֶׂר חַלּוֹת, וְהַמִּתְעַכֵּב נוֹטֵל שְׁתַּיִם. וּבִשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, הַנִּכְנָס נוֹטֵל שֵׁשׁ, וְהַיּוֹצֵא נוֹטֵל שֵׁשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַנִּכְנָס נוֹטֵל שֶׁבַע, וְהַיּוֹצֵא נוֹטֵל חָמֵשׁ. הַנִּכְנָסִין חוֹלְקִין בַּצָּפוֹן, וְהַיּוֹצְאִין בַּדָּרוֹם. בִּלְגָּה לְעוֹלָם חוֹלֶקֶת בַּדָּרוֹם, וְטַבַּעְתָּהּ קְבוּעָה, וְחַלּוֹנָהּ סְתוּמָה:

סְלִיק מַסֶּכֶת סָכָּה

טָעוּ בָּתַר נְשֵׁי עָלְמָא. וְעַד כְּעַן יוֹמָא דָּא אִנּוּן קָיְימֵי וְאוֹלְפֵי חָרְשִׁין לִבְנֵי נָשָׁא וְאוֹלִידוּ בְּנִין וְקָרוּ לְהוֹ עֲנָקִים גִּבָּרִין. וְאִנּוּן נְפִילִים אִקְרוֹן בְּנֵי אֱלֹהִים. וְהָא אִתְּמַר (חסר)

(תמצאהו בז"ח דף יב עד שורה ל"א ונמשך אחריו סי' מ"ו כבו"ד ול"ב):

וַיֹּאמֶר יי' אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח (ישעיה נה) כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם. תָּא חֲזֵי כַּד בַּר נָשׁ בָּעֵי לְנָקְמָא מֵאַחֲרָא שָׁתִיק וְלָא אָמַר מִידִי. דְּאִילּוּ אוֹדְעֵיהּ יִסְתַּמַּר וְלָא יָכִיל לֵיהּ. אֲבָל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכֵי עָבִיד. לָא עָבִיד דִּינָא בְּעָלְמָא עַד דְּאַכְרִיז וְאוֹדַע לְהוֹ זִמְנָא תְּרִין וּתְלָתָא. בְּגִין דְּלָא אִיתָאי דִּימְחֵי בִּידֵיהּ דְּיֵימָא לֵיהּ מָה עֲבַדְתְּ וְלָא יִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ וְלָא יָכִיל לְקַיְימָא קַמֵּיהּ. תָּא חֲזֵי וַיֹּאמֶר יי' אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אוֹדַע לוֹן עַל יְדָא דְּנֹחַ וְאַתְרֵי בְּהוֹן כַּמָּה זִמְנִין וְלָא שְׁמָעוּ. בָּתַר דְּלָא שְׁמָעוּ, אַייְתֵי עֲלֵיהוֹן דִּינָא וְאוֹבִיד לוֹן מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא. תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב בֵּהּ בְּנֹחַ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ (ס' א) נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ. [זה מקומו בדף ס' ובתוס' בהגהת הארי"ז] אַמַּאי הָכָא לֵאמֹר. וַאֲמַאי זֶה. אֶלָּא לֵאמֹר דָּא אִתְּתָא. זֶה דָּא צַדִּיק. רֶמֶז דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לֵיהּ לְנֹחַ נַייְחָא דְּאַרְעָא. לֵאמֹר. מַאי לֵאמֹר. אֶלָּא אַתַּר דָּא קָרֵי לֵיהּ נֹחַ וּמָאן אִיהוּ אַרְעָא קַדִּישָׁא. לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ עָבַד לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא כְּגַוְנָא עִילָּאָה. כְּתִיב הָכָא זֶה יְנַחֲמֵנוּ וּכְתִיב הָתָם (ישעיה כה) זֶה יי' קִוִּינוּ לוֹ. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּיא דְּרָשִׁימִין בִּרְשִׁימוּ דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה לְמֶהֱוֵי בִּשְׁמֵיהּ רְשִׁימִין. וְאִיהוּ שָׁוֵי שְׁמָהָן בְּאַרְעָא

כְּדְקָא יָאוֹת. כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, וּכְתִיב (בראשית כה) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. אַמַּאי לָא כְּתִיב אֹתוֹ. אֶלָּא הָתָם דַּרְגָּא (חָדָא) וְהָכָא דַּרְגָּא אַחֲרָא. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר (ישעיה ו) וָאֶרְאֶה אֶת ה'. וָאֶרְאֶה יי' לָא כְּתִיב אֶלָּא אֶת יי'. אוֹף הָכָא וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב דַּרְגָּא דִּילֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַמָּשׁ קָרֵי לֵיהּ יַעֲקֹב. אֲבָל הָכָא א"ת, לְאַכְלָלָא שְׁכִינְתָּא]. מְנָא הָנֵי מִלִּין. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּלַייט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא כְּתִיב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ. אֲמַר אָדָם קַמֵּי [דף נח ע"ב] קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם עַד מָתַי יִהְא עָלְמָא בְּלַטְיוּתָא. אֲמַר לֵיהּ עַד דְּיִתְיְלִיד לָךְ בֵּן מָהוֹל כְּגַוְנָא דִּילָךְ. וַהֲווֹ מְחַכָּאן עַד שַׁעֲתָא דְּאִתְיְלִיד נֹחַ. וְכֵיוָן דְּאִתְיְלִיד (נח נט ב) חָמָא לֵיהּ גְּזִיר רָשִׁים בְּאָת קַדִּישָׁא. וְחָמָא שְׁכִינְתָּא מִתְדַּבְּקָא בַּהֲדֵיהּ. כְּדֵין קָרָא שְׁמֵיהּ עַל מָה דְּעָבֵד לְבָתַר. בְּקַדְמֵיתָא לָא הֲווֹ יָדְעֵי לְמִזְרַע וּלְמֶחֱצַד וּלְמֶחֱרַשׁ וַהֲווֹ עָבְדֵי פּוּלְחָנָא דְּאַרְעָא בִּידַיְיהוּ. כֵּיוָן דְּאָתָא נֹחַ אַתְקִין אוּמְנוּתָא לְהוֹ וְכָל מָאנִין (צו ב) דְּצָרִיכִין לְתַקָּנָא אַרְעָא לְמֶעְבַּד פֵּירִין. הַדָּא הוּא דִכְתִיב זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ, מִן הָאֲדָמָה. דְּאִיהוּ אַפִּיק אַרְעָא מִמַּה דְּאִתְלַטְיָיא. דַּהֲווֹ זָרְעִין חִטִּין וְקָצְרִין גּוֹבִין וְדָרְדָּרִין. וּבְגִינֵי כָּךְ כְּתִיב אִישׁ הָאֲדָמָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אִישׁ הָאֲדָמָה כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (רות א) אִישׁ נָעֳמִי. בְּגִין דְּאִקְרֵי צַדִּיק וְאַפִּיק לָהּ לְאַרְעָא בְּקָרְבָּנָא דַּעֲבַד מִמַּה דְּאִתְלַטְיָיא כְּתִיב לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. וּבְגִין דָּא אִקְרֵי אִישׁ הָאֲדָמָה. וְעַל דָּא קָרָא לֵיהּ שְׁמָא עַל מַה דְּיֵיתֵי. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים מו) לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ וְאִתְּמַר.

אֲבָל לְכוּ חֲזוּ וגו׳. [מַאי חֲזוּ כְּמָא דְאַתְּ אָמַר (ישעיה כא) חֲזוּת קָשֶׁה הוּגַּד לִי בְּעוֹבְדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְגְּלִי נְבוּאָה עִלָּאָה לִבְנֵי נָשָׁא. אֲשֶׁר שָׁם שָׁמוֹת בָּאָרֶץ שְׁמוֹת וַדַּאי דְּהָא שְׁמָא גָּרִים לְכֹלָּא (והוא לשון שממון) דְּאִלּוּ הֲווֹ מִפְּעָלוֹת יוד הא ואו הא שָׁם קִיּוּם בָּאָרֶץ, אֲבָל בְּגִין דַּהֲווֹ מִפְּעָלוֹת שְׁמָא דֵאלֹהִים שָׁם שָׁמוֹת בָּאָרֶץ. אֲמַר לָהּ רַבִּי חִיָּיא הַשְׁתָּא אִתְעָרַת לְהַאי. לָאו אֲנָא הָכֵי אֲמִינָא לֵיהּ. בְּגִין דְּבֵין שְׁמָא דָּא וּבֵין שְׁמָא דָּא כֹּלָּא הוּא שְׁבָחָא. אֲבָל אֲנָא אֲמִינָא לֵיהּ כְּמָה דְּאִתְעָרוּ חַבְרַיָּא דְּשָׁוֵי שְׁמָהָן. שָׁמוֹת בָּאָרֶץ שְׁמוֹת מַמָּשׁ (שָׁם בָּאָרֶץ וַאֲמַאי בְּגִין לְאִשְׁתַּמָּשָׁא בְּהוֹ עָלְמָא וּלְמֶהֱוֵי קִיּוּמָא בְּעָלְמָא)]. רַבִּי יִצְחָק אֲמַר כֹּלָּא הוּא. וַאֲפִלּוּ מַה דַּאֲמַר רַבִּי יְהוּדָה שַׁפִּיר קָאֲמַר. דְּאִלּוּ יְהֵא עָלְמָא בִּשְׁמָא דְּרַחֲמֵי יִתְקַיֵּים עָלְמָא, אֲבָל בְּגִין דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא עַל דִּינָא וְקַיְּימָא עַל דִּינָא שָׁם שָׁמוֹת בָּאָרֶץ וְשַׁפִּיר הוּא דְּאִלְמְלֵא כֵּן לָא יָכִיל עָלְמָא לְאִתְקַיְּימָא מִקַּמֵּי חוֹבֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא. תָּא חֲזֵי נֹחַ כַּד אִתְיְלִיד קָרוֹן לֵיהּ עַל שְׁמָא דִּנְחָמָה (נֹחַ נַיְיחָא לֵיהּ נַיְיחָא לְעָלְמָא נַיְיחָא לַאֲבָהָן נַיְיחָא לִבְנִין נַיְיחָא לְעִלָּאִין נַיְיחָא לְתַתָּאִין נַיְיחָא לְעָלְמָא דֵּין נַיְיחָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי) וְלֶהֱוֵי (נ״א וּלְמֶהֱוֵי) שְׁמָא גָּרִים. אֲבָל (נ״א לְגַבֵּי) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכֵי. נֹחַ בְּהִפּוּךְ אָתְוֹון חֵן כְּמָא דַּאֲמַר וְנֹחַ מָצָא חֵן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי חֵן הַיְינוּ נֹחַ. בְּצַדִּיקַיָּיא שְׁמֵיהוֹן גָּרִים לְטַב. בְּחַיָּיבַיָּא שְׁמֵיהוֹן גָּרִים לְבִישׁ. בְּנֹחַ כְּתִיב וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי יי׳. בְּעֵר בְּכוֹר יְהוּדָה אִתְהַפְּכוּ אָתְוֵי לְבִישׁ. עי״ר רָ״ע. רַע בְּעֵינֵי יי׳. תָּא חֲזֵי כֵּיוָן דְּאִתְיְלִיד נֹחַ חָמָא עוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא דְּאִנּוּן חָטָאן קַמֵּי קוּדְשָׁא

בְּרִיךְ הוּא, וַהֲוָה גָּנִיז גַּרְמֵיהּ וְאִשְׁתַּדַּל בְּפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ.
בְּגִין דְּלֹא לְמֶהֱךְ בְּאוֹרְחַיְיהוּ. וְכִי תֹּאמַר בַּמָּה אִשְׁתַּדַּל.
בְּהַהוּא (ל"ז ב) סִפְרָא דְּאָדָם וְסִפְרָא דְּחַנּוֹךְ וַהֲוָה אִשְׁתַּדַּל
בְּהוֹ לְמִפְלַח לְמָרֵיהּ. תָּא חֲזֵי דְּהָכִי הוּא דְּהָא נֹחַ מְנָא
הֲוָה יָדַע לְקָרֵב קָרְבָּנָא לְמָרֵיהּ. אֶלָּא בְּגִין דְּאַשְׁכַּח חָכְמְתָא
עַל מַה מִּתְקַיְּים עָלְמָא וְיָדַע דְּעַל קָרְבָּנָא מִתְקַיְּים.
וְאִלְמְלֵא קָרְבָּנָא לָא הֲווֹ קָיְימֵי עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. רַבִּי שִׁמְעוֹן
הֲוָה אָזֵיל בְּאָרְחָא וַהֲווֹ עִמֵּיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְרַבִּי יוֹסֵי
וְרַבִּי חִיָּיא. עַד דַּהֲווֹ אָזְלִי, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לַאֲבוּהִי
אָרְחָא מְתַקְנָא קַמָּן בָּעִינָן לְמִשְׁמַע מִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא. פְּתַח
רַבִּי שִׁמְעוֹן וַאֲמַר (קהלת י) גַּם בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הוֹלֵךְ לִבּוֹ
חָסֵר וגו'. כַּד בַּר נָשׁ בָּעֵי לְאַתְקָנָא אָרְחֵיהּ קַמֵּי קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. עַד לָא יִפּוֹק לְאָרְחָא בָּעֵי לְאַמְלָכָא בֵּהּ וּלְצַלֵּי
קַמֵּיהּ עַל אָרְחֵיהּ. כְּמָה דְּתָנִינָן דִּכְתִיב (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו
יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו. דְּהָא שְׁכִינְתָּא לָא אִתְפָּרְשָׁא
מִנֵּיהּ. וּמָאן דְּאִיהוּ לָא מְהֵימְנָא בְּמָרֵיהּ, מַה כְּתִיב [דף נט
ע"א] בֵּהּ וְגַם בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הוֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר. מָאן לִבּוֹ.
דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא יְהַךְ עִמֵּיהּ בְּאָרְחָא וְגָרַע מִן
סַיְיעְתֵּיהּ בְּאָרְחֵיהּ. בְּגִין דְּהַהוּא בַּר נָשׁ דְּלָא מְהֵימָן בֵּהּ
בְּמָארֵיהּ עַד לָא יִפּוֹק בְּאָרְחָא לָא בָּעֵי סַיְיעְתָּא דְּמָארֵיהּ.
וַאֲפִלּוּ בְּאָרְחָא כַּד אִיהוּ אָזֵיל לָא אִשְׁתַּדַּל בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא.
וּבְגִינֵי כָךְ לִבּוֹ חָסֵר דְּלָא אָזֵיל בַּהֲדֵיהּ דְּמָרֵיהּ וְלָא
אִשְׁתְּכַח בְּאָרְחֵיהּ. וְאֹמֵר לַכֹּל סָכָל הוּא, אֲפִלּוּ כַּד שְׁמַע
מִלָּה דִּמְהֵימְנוּתָא דְּמָארֵיהּ, הוּא אֲמַר דְּטִפְּשׁוּתָא הוּא
לְאִשְׁתַּדְּלָא בֵּהּ. כְּהַאי דְּשָׁאֵילוּ לְבַר נָשׁ עַל אָת קְיָימָא
דְּרִשִׁימוּ בִּבְשְׂרֵיהּ דְּבַר נָשׁ. וַאֲמַר לָאו אִיהוּ מְהֵימְנוּתָא.

שְׁמַע רַב יֵיבָא סָבָא וְאִסְתַּכַּל בֵּהּ וְאִתְעֲבִיד תִּלָּא דִּגְרְמֵי. וַאֲנַן בְּהַאי אוּרְחָא בְּסַיְּיעְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעִינָן לְמֵימַר מִלֵּי דְּאוֹרַיְתָא. פְּתַח וַאֲמַר (תהלים פו) הוֹרֵנִי יי׳ דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ. הַאי קְרָא קַשְׁיָא. דְּהָא תְּנִינָן כֹּלָּא הֵיא בִּידָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּר לְמֶהֱוֵי זַכָּאָה אוֹ חַיָּיבָא. וְדָוִד הֵיךְ תָּבַע דָּא מֵעִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא דָּוִד הָכִי קָאָמַר. הוֹרֵנִי יי׳ דַּרְכֶּךָ. הַהוּא אוֹרַח מִישׁוֹר וּמְתַקְּנָא לְגַלָּאָה עֵינַי וּלְמִנְדַּע לֵיהּ, וּלְבָתַר אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ אֵיהַךְ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט וְלָא אַסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא. יַחֵד לְבָבִי מָאן לְבָבִי. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (שם עג) צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי. וְכָל דָּא אֲנָא תָּבַע לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ. לְאִתְדַּבְּקָא בְּדַחֲלְתָּךְ, לְאִסְתַּמָּרָא אוֹרְחֵי כְּדְקָא יָאוֹת. לְיִרְאָה שְׁמֶךָ אַתָּר חוֹלְקִי דְּבֵיהּ שַׁרְיָא דַּחֲלְתָּא לְמִדְחַל. תָּא חֲזֵי כָּל בַּר נָשׁ דְּדָחִיל לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׁרְיָא עִמֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא כְּדְקָא יָאוֹת דְּהָא הַהוּא בַּר נָשׁ שְׁלִים בְּפוּלְחָנָא דְּמָרֵיהּ. וּמָאן דְּלָא שָׁרְיָא בֵּהּ דַּחֲלָא דְּמָרֵיהּ לָא שָׁרְיָא עִמֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא וְלָאו אִיהוּ כְּדַאי לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חוֹלָקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. תּוּ פְּתַח וַאֲמַר (משלי ד) וְאוֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהוֹן. תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב וְאוֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נוֹגַהּ. מַאי כְּאוֹר נוֹגַהּ. כְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּנָהִיר דִּבְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית דָּא הוּא דְּגָנִיז לוֹן לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. הוֹלֵךְ וְאוֹר דְּאִיהוּ סָלִיק בִּנְהוֹרֵיהּ תְּדִיר וְלָא גָרַע מִנֵּיהּ. אֲבָל בְּחַיָּיבַיָּא מַה כְּתִיב (שם) דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כַּאֲפֵלָה, לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשְׁלוּ. לֹא יָדְעוּ, וְכִי לָא יָדְעִין.

אֶלָּא חַיִּיבַיָּא אִזְלִי בַּעֲקִימוּ דְּאַרְחָא בְּהַאי עָלְמָא. וְלָא בָּעָאן לְאִסְתַּכְּלָא דְּזִמִּין (ד"א ל"ג לוֹן) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִידַּן לְהוֹ בְּהַהוּא עָלְמָא וּלְאַעֲלָאָה לוֹן בְּדִינָא דְּגֵיהִנֹּם. וְאִנּוּן צַוּוחִין וְאָמְרִין וַוי לָן דְּלָא אַרְכִּינָנָא אוּדְנִין וְלָא אַצֵּיתְנָא בְּהַהוּא עָלְמָא. וּבְכָל יוֹמָא אָמְרֵי וַוי דָּא (רלז ב). תָּא חֲזֵי זִמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לוֹן לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וּלְמִיהַב לוֹן אַגַר חוּלָקְהוֹן אֲתַר דְּעֵינָא לָא שָׁלְטָא לְמִיקַם עֲלֵיהּ כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. וּכְתִיב (שם סו) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי. וּכְתִיב (מלאכי ג) וַעֲסוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ. וּכְתִיב (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן (חסר):

תולדות נח

אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ, רַבִּי חִיָּיא פָּתַח (ישעיה ס) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. זַכָּאִין אִנּוּן יִשְׂרָאֵל דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְתָא, וְיָדְעֵי אָרְחִין דְּאוֹרַיְתָא, דִּבְגִינָהּ יִזְכּוּן לְעָלְמָא דְּאָתֵי. תָּא חֲזֵי כָּל יִשְׂרָאֵל אִית לוֹן חוּלָקָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּנָטְרִין בְּרִית דְּעָלְמָא אִתְקְיֵים עֲלֵיהּ. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל דְּנָטְרֵי בְּרִית וְקַבִּילוּ לֵיהּ אִית לוֹן חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְלֹא עוֹד אֶלָּא בְּגִין כָּךְ אִקְרוּן צַדִּיקִים. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא כָּל מָאן דְּנָטִיר הַאי בְּרִית דְּעָלְמָא אִתְקְיֵים עֲלֵיהּ. אִקְרֵי צַדִּיק. מְנָא לָן מִיּוֹסֵף. בְּגִין דְּנָטַר לֵיהּ לִבְרִית עָלְמָא זָכָה דְּאִקְרֵי צַדִּיק. וְעַל כָּךְ וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אֵלֶּה בְּכָל אֲתַר פָּסַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים תְּנִינָן וכו׳. מַה כְּתִיב לְעֵילָּא בְּפָרָשְׁתָא דִּבְרֵאשִׁית (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וגו׳. הַהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק וְעַיֵּיל לְגִנְתָּא וְאַשְׁקֵי לֵיהּ מִשַּׁקְיוּ דִּלְעֵילָּא וְעָבֵד לֵיהּ נַיְיחָא וְעָבֵד אִיבִּין וְרַבֵּי זָרְעִין. וְהוּא כְּדֵין נַיְיחָא לְכֹלָּא. וְדָא נַיְיחָא לֵיהּ לְגִנְתָּא. וְדָא עָבֵד נַיְיחָא בֵּהּ [נ״א לְגִנְתָּא. וְגִנְתָּא נַיְיחָא בֵּהּ]. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (שם ג) כִּי בוֹ שָׁבַת. וּכְתִיב (שם ב) וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְדָא רָזָא דְּמִלָּה דָּא עָבֵד תּוֹלְדוֹת וְלָא אָחֳרָא. תָּא חֲזֵי (כח ב) כְּגַוְונָא דָּא נֹחַ לְתַתָּא. קַיְימָא

קַדִּישָׁא חַוָּה דּוּגְמָא דִּלְעֵילָא. וְעַל דָּא אִקְרֵי אִישׁ הָאֲדָמָה. וְרָזָא אוֹלִיפְנָא, דְּהָא נֹחַ אִצְטְרִיךְ [לְמֵיעַל] לְתֵיבָה לְאִתְחַבְּרָא בָּהּ. וּלְקַיְימָא זַרְעָא דִּכְוֹלָּא דִּכְתִיב לְחַיּוֹת זֶרַע. מָאן תֵּיבָה. דָּא (דף לג) אֲרוֹן הַבְּרִית. וְנֹחַ וְתֵיבָה לְתַתָּא הָכֵי הַווֹ כְּדוּגְמָא (דף א) דִּלְעֵילָא. נֹחַ כְּתִיב בֵּהּ בְּרִית דִּכְתִיב וַהֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ וגו׳. וְעַד דְּאִתְקַיַּים בֵּהּ בְּרִית לָא עָיֵל לְתֵיבוּתָא. דִּכְתִיב וַהֲקִימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ וּבָאתָ אֶל הַתֵּיבָה. וּכְדֵין חַוָּה תֵּיבָה אֲרוֹן הַבְּרִית. (דף א) תֵּיבָה וְנֹחַ כֻּלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. וּבְגִין דְּהַאי בְּרִית לְעֵילָא הוּא עָבִיד תּוֹלְדוֹת. כְּגַוְונָא דָּא נֹחַ [דף א לְתַתָּא] אִיהוּ עָבִיד תּוֹלְדוֹת. בְּגִינֵי כָּךְ כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ. נֹחַ אִישׁ צַדִּיק הָכֵי הוּא וַדַּאי כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא. וְעַל דָּא (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כְּתִיב. וְאַרְעָא עַל דָּא אִתְקַיְימַת. דְּהָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְּעָלְמָא קַיְימָא עֲלֵיהּ. וּמָאן אִיהוּ דָּא צַדִּיק. וְנֹחַ אִקְרֵי צַדִּיק לְתַתָּא. וְרָזָא (נ״א דָּא) דִּכְלָא, אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ, דַּייְקָא, דְּלָא אִתְפְּרַשׁ מִנֵּיהּ לְעָלְמִין. וּלְמֶהֱוֵי הוּא בְּאַרְעָא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא אִישׁ צַדִּיק יְסוֹדָא דְּעָלְמָא. בְּרִית שָׁלוֹם שְׁלָמָא דְּעָלְמָא. אִישׁ הָאֲדָמָה וַדַּאי. וְעַל דָּא (בראשית ו) וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי יי׳. תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו. מַאי בְּדוֹרוֹתָיו, אִלֵּין אִנּוּן דְּנָפְקוּ מִנֵּיהּ. הוּא אַשְׁלִים לְכֻלְּהוֹ. וְהוּא חַוָּה שְׁלִים מִכֻּלְּהוֹ. תָּמִים הָיָה דְּאִתְיְלִיד מָהוּל דִּכְתִיב הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. בְּדוֹרוֹתָיו וְלֹא בְּדָרִין דְּעָלְמָא דְּהָא מִנֵּיהּ נָפְקוּ (תּוֹלְדוֹת בְּעָלְמָא). תָּא חֲזֵי נֹחַ אִתְחֲזֵי מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא לְמֶהֱוֵי בְּתֵיבָה בְּחַבּוּרָא חַד וּלְמֵיעַל בָּהּ, וְעַד לָא אִתְחַבְּרוּ כַּחֲדָא לָא חַוָּה עָלְמָא כְּדְקָא יָאוֹת, לְבָתַר מַה כְּתִיב (שם ט) וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָּל

הָאָרֶץ. מַהוּ נָפְצָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם ב) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד.

תוֹסֶפְתָּא

דְּמִתַּמָּן אִשְׁתְּכַח פְּרוֹדָא

לָמָּה נֹחַ נֹחַ תְּרֵי זִמְנֵי. אֶלָּא וְאִתְבַּדָּרוּ תּוֹלְדוֹת לְכָל

כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק דִּי סִטְרִין וְכוּלָּא חַד כְּדוּגְמָא

בְּעָלְמָא אִית לֵיהּ תְּרֵין רוּחִין. חָדָא. בְּגִינֵי כָּךְ אֵלֶּה

רוּחָא חַד בְּעָלְמָא דֵּין וְרוּחָא תּוֹלְדוֹת נֹחַ. אֵלֶּה וַדַּאי.

חַד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְהָכֵי דְּהָא יְסוֹדָא דְּעָלְמָא אִיהוּ

תִּשְׁפַּח בְּכֻלְּהוּ צַדִּיקֵי מֹשֶׁה דְּעָבִיד [דף ס ע"א] תּוֹלְדוֹת

מֹשֶׁה יַעֲקֹב יַעֲקֹב אַבְרָהָם לְקַיְּימָא בְּאַרְעָא. אָתָא רַבִּי

אַבְרָהָם שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל שָׁם אַבָּא וּנְשַׁקֵּיהּ. אָמַר אַרְיָא

שָׁם. בַּר מִיצְחָק דְּלָא כְתִיב בְּחֵילֵיהּ טִינָּרָא נָקִיב וְתָבַר.

בֵּיהּ כְּמָה דִכְתִיב בֵּהוֹ. בְּגִין כָּךְ הוּא וַדַּאי. וְתָא חֲזֵי

דְּיִצְחָק בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְקְרֵב עַל מִשִּׁיעוּרָא דְּתֵיבוּתָא אוֹף נָמֵי

גַּבֵּי מַדְבְּחָא נָפְקַת נִשְׁמָתֵיהּ הָכֵי הוּא.

דַּהֲוַת בֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא. וְכֵיוָן

דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם, בָּרוּךְ רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח (תהלים מו)

מְחַיֵּה הַמֵּתִים תָּבַת בֵּיהּ לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֲלוֹת יי׳

נִשְׁמָתֵיהּ דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. בְּגִין אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. הַאי

דָּא תִּשְׁפַּח דְּלָא יְחֵד קוּדְשָׁא קְרָא הָא אִתְּמַר וְאוֹקְמוּהָ.

בְּרִיךְ הוּא שְׁמֵיהּ אֶלָּא עַל אֲבָל לְכוּ חֲזוּ, מַאי חֲזוּ.

יִצְחָק בְּגִין דְּאִתְחַשַּׁב כְּמֵת וְעַל כְּמָא דְאַתְּ אָמַר (ישעיה כא)

דָּא רָמַז קְרָא וַאֲמַר (איוב ז) הֵן חֲזוּת קָשֶׁה הוּגַּד לִי.

בְּקִדּוּשָׁיו לֹא יַאֲמִין וגו׳. דְּבַר בְּעוֹבְדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

אַחֵר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת בְּגִין דַּהֲוָה עָבִיד, אִתְגְּלֵי נְבוּאָה עִלָּאָה

צַדִּיק שַׁבַּח לֵיהּ תְּרֵי זִמְנֵי. לִבְנֵי נָשָׁא. אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת,

תְּמִים הֲוָה בְּדוֹרוֹתָיו אֲבָל שֵׁמוֹת וַדַּאי, דְּהָא שְׁמָא

גָּרִים לְכֹלָּא. כְּתִיב וַיִּקְרָא בִּדְרִין אַחֲרָנִין אֵינוּ נֶחְשָׁב אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה וגו׳ לְכָלוֹם כְּמוֹ דְּרָא דְּאַבְרָהָם אַמַּאי הָכָא לֵאמֹר. וְאַמַּאי וְדָרָא דְּמשֶׁה וְדָרָא דְּדָוִד. דָּבָר זֶה. אֶלָּא (הובא לעיל דף נח א׳ לשון זה) לֵאמֹר דָּא אִתְּתָא. זֶה דָּא צַדִּיק. [רָמַז כְּמוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לֵיהּ נֹחַ נַיְיחָא דְּאַרְעָא. לֵאמֹר, מַאי לֵאמֹר. אֶלָּא אֲתַר דָּא קָרֵי לֵיהּ נֹחַ. וּמָאן אִיהוּ אַרְעָא קַדִּישָׁא. לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וגו׳. עֶבֶד לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא כְּגַוְנָא עִלָּאָה) (נ״א זֶה דָּא צַדִּיק וְכֵן נֹחַ לֵאמֹר, נֹחַ דָּא צַדִּיק. לֵאמֹר דָּא נוּקְבָא. בְּגִין דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לֵאמֹר דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא] (וְזֶה אֶמֶת) (כצ״ל באמת בהגהת ד״א. הרש״ב) כְּתִיב הָכָא זֶה יְנַחֲמֵנוּ, וּכְתִיב הָתָם (שם כה) זֶה יי׳ קִוִּינוּ לוֹ. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דְּרִשִׁימִין בִּרְשִׁימוּ דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּמַלְכָּא לְמֶהֱוֵי בִּשְׁמֵיהּ רְשִׁימִין וְאִיהוּ שָׁוֵי שְׁמָהָן בְּאַרְעָא כִּדְקָא יָאוֹת. כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וּכְתִיב (וישב קפו ב) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. אַמַּאי לָא כְּתִיב אֶת. אֶלָּא הָתָם דַּרְגָּא אַחֲרָא (ד״א חָדָא) וְהָכָא דַּרְגָּא אוֹחֲרָא. [נ״א אֶת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וְאֶרְאֶה אֶת יי׳] כִּדְכְתִיב (ישעיה ו) וָאֶרְאֶה אֶת יי׳. וָאֶרְאֶה יי׳ לָא כְּתִיב אֶלָּא אֶת יי׳. אוֹף הָכָא בְּנֹחַ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב דַּרְגָּא דִּילֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַמָּשׁ קָרָא לֵיהּ יַעֲקֹב. אֲבָל הָכָא אֶת לְאִתְכַּלָּלָא שְׁכִינְתָּא. (נ״א דְּהִיא דַּרְגָּא אַחֲרָא לְתַתָּא):

עד כאן תוספתא

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ וגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים קיב) טוֹב אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. טוֹב אִישׁ, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִקְרֵי טוֹב. כְּמָה דִּכְתִיב (שם קמה) טוֹב ה' לַכֹּל. וּכְתִיב (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. לְהַאי כֹּל חוֹנֵן וּמַלְוֶה. לַאֲתַר דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ. וְהַהוּא אֲתַר מְנֵיהּ אִתְּזָן. יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט, דְּהָא הַהוּא דָּבָר לָא אִתְּזָן אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ. דָּבָר אַחֵר טוֹב אִישׁ, דָּא צַדִּיק דִּכְתִיב (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב כִּי פְּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר דָּא נֹחַ דִּכְתִיב נֹחַ אִישׁ צַדִּיק. רַבִּי יִצְחָק אָמַר דָּא שַׁבְּחָא דְּשַׁבָּת, דְּבֵיהּ פָּתַח טוֹב, דִּכְתִיב (תהלים צב) טוֹב לְהוֹדוֹת לַה'. רַבִּי חִיָּיא אָמַר כֻּלָּא חַד וְכֻלְּהוּ מִלָּה חֲדָא אָמְרוּ. וְדָא עָבִיד תּוֹלְדוֹת בְּעָלְמָא. תּוֹלְדוֹת דְּעָלְמָא מָאן אִנּוּן. אִלֵּין נְשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דְּאִנּוּן אִיבָּא דְּעוֹבָדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹי, מִתְעַטֵּר מֵעֵילָּא וּמִתַּתָּא. [מִתְעַטֵּר] מֵעֵילָּא מֵאֲתַר דַּעֲמִיקָא דְּכֻלָּא. מִתְעַטֵּר מִתַּתָּא בְּמֶה. בִּנְשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא. כְּדֵין אִתּוֹסַף חַיִּים מֵעֵילָּא וּמִתַּתָּא. וְאִתְכְּלִיל אֲתַר מִקְדְּשָׁא מִכָּל סִטְרִין וּבֵירָא אִתְמַלְיָא וְיַמָּא אִשְׁתְּלִים וּכְדֵין יְהַב לְכֻלָּא. כְּתִיב (משלי ה) שְׁתֵּה מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ. אַמַּאי (הָכָא) בּוֹרֶךָ בְּקַדְמִיתָא וּלְבָתַר בְּאֵרֶךָ. דְּהָא בּוֹר לָא אִקְרֵי אֶלָּא רֵיקָנְיָא דְּלָא נְבִיעַ. בְּאֵר מַיִן דְּנָבְעִין. אֶלָּא כֻּלָּא אֲתַר חַד הוּא. אֶלָּא אֲתַר דְּמִסְכְּנֵי (נ"א דְּמִסְכְּנוּתָא) אַחִידָן בֵּהּ אִקְרֵי בּוֹר. דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ אֶלָּא מַה דְּיַהֲבִין בְּגַוֵּיהּ. וּמָאן אִינּוּ דלי"ת. לְבָתַר אִתְעֲבִיד בְּאֵר דְּאִינּוּ נְבִיעַ וּמַלְיָא דְּמַלְיָא מִכָּל סִטְרִין.

וּמָאן אִיהוּ ה"א. אִתְמַלְיָא מֵעֵילָא [דף ס ע"ב] וּנְבִיעַ מִתַּתָּא. אִתְמַלְיָא מֵעֵילָא כְּמָה דַאֲמָרַן. וּנְבִיעַ מִתַּתָּא מִנְּשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא. דָּבָר אַחֵר שְׁתֵּה מַיִם מִבּוֹרֶךָ, דָּא דָּוִד מַלְכָּא דְּכְתִיב בֵּהּ (שמואל ב כג) מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבּוֹר בֵּית לֶחֶם. *וְנוֹזְלִים דָּא אַבְרָהָם. מִתּוֹךְ, דָּא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. בְּאֵרֶךְ דָּא יִצְחָק דְּאִקְרֵי בְּאֵר מַיִם חַיִּים. הָא בְּהַאי קְרָא אִשְׁתְּכַח רְתִיכָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה מֵאַבְהָן. וְדָוִד מַלְכָּא אִית מָאן דְּיֵימַר, וְנוֹזְלִים דָּא אִתְחַבַּר עִמְּהוֹן. תִּיאוּבְתָּא יִצְחָק. מִתּוֹךְ דָּא מֹשֶׁה דְּאִיהוּ דְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא לָאו בְּאֶמְצָעִיתָא. בְּאֵרֶךְ דָּא אַהֲרֹן אִיהוּ אֶלָּא כַּד עַיֵּיל רוּחָא דְּאִתְקְרֵי בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וְדָוִד בָּהּ וַאֲשְׁדַּת מַיָּא לְקִבְלָא מַלְכָּא דְּאִתְחַבַּר עִמְּהוֹן. מַיִן עִלָּאִין דְּכוּרִין. כָּךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא אִתְעָרַת תִּיאוּבְתָּא לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא בְּרוּחָא דְּצַדִּיקַיָּא דְּעָאלִין בְּגַוָּוהּ. וּכְדֵין נָבְעִין מַיָּא מִגַּוָּוהּ לְקִבְלָא מַיִן דְּדְכוּרָא. וְכֹלָּא אִתְעֲבִיד תִּיאוּבְתָּא חָדָא וּצְרוֹרָא חָדָא וְקִשׁוּרָא חָדָא. וְדָא הוּא רַעֲוָא דְּכֹלָּא וְטִיּוּלָא דְּמַטַּיֵּיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא. תָּא חֲזֵי כָּל אִנּוּן תּוֹלְדוֹת דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן לָא נָפְקִין מִצַּדִּיק. אֶלָּא כַּד עַיֵּיל בְּהַאי תֵּיבָה בְּחִבּוּרָא חָדָא. וְכֹלָּא גְּנִיזִין בָּהּ. וּלְבָתַר מִנָּהּ נָפְקִין. אוֹף הָכָא נֹחַ אִישׁ צַדִּיק לָא אַפִּיק תּוֹלְדוֹת לְמִפְּרֵי בְּעָלְמָא עַד דְּעָאל לְתֵיבָה וְאִתְכְּנַשׁ כֹּלָּא בָּהּ וַהֲווֹ גְּנִיזִין בָּהּ. וּלְבָתַר מִנָּהּ נָפְקוּ לְמִפְּרֵי בְּעָלְמָא וּלְאִתְקַיְּימָא בְּאַרְעָא. וְאִלְמָלֵא דְּנָפְקוּ מִגּוֹ תֵּיבָה לָא אִתְקַיְּימוּ בְּעָלְמָא. וְכֹלָּא כְּגַוְנָא דִּלְעֵילָּא. מִגּוֹ תֵּיבָה נָפְקֵי לְעֵילָּא. מִגּוֹ תֵּיבָה נָפְקֵי לְתַתָּא. דָּא כְּגַוְנָא

דא. (מגו) והכא אתקיים עלמא ולא מקדמת דנא דבגיני
כך כתיב ונוזלים מתוך בארך. וכתיב ויולד נח-שלשה
בנים (אמר רבי יהודה וגו' ככתוב בדף סב א):

ותשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה כיון
דכתיב ותשחת הארץ אמאי לפני האלהים.
אלא כיון דעבדו חוביהון באתגליא לעיניהון דכלא כדין
לפני האלהים כתיב. רבי יוסי אמר אנא אפכא אמרית.
ותשחת הארץ לפני האלהים. בקדמיתא לפני האלהים
דלא הוו עבדי באתגליא. לפני האלהים עבדו ולא לפני
בני נשא. ולבסוף עבדו באתגליא הדא הוא דכתיב
ותמלא הארץ חמס דלא הוה אתר בכל ארעא דלא הוה
באתגליא. ובגין כך בתרי גווני אמר קרא. אלה תולדות
נח. רבי אבא אמר מיומא דעבר אדם על פקודא דמריה
כל בני עלמא דאתילידו לבתר אקרון בני האדם. ולא
לשבחא אקרון הכי. אלא כמאן דאמר בנוי דההוא דעבר
על פקודא דמריה. כיון דאתא נח אקרון בני עלמא על
שמיה דנח. תולדות נח לשבחא. דקאים לון בעלמא.
ולא תולדות דאדם דאעבר לון מעלמא וגרים מותא
לכלהו. אמר ליה רבי יוסי, אי הכי, הא כתיב לבתר
וירד יי' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני
האדם. בני האדם כתיב ולא כתיב בני נח. אמר ליה
[רבי אבא] בגין דאדם דחטא (ד"א חטא) קמי מריה טב
ליה דלא אברי ולא יכתוב עליה האי קרא. אלא תא חזי
כתיב (משלי י) בן חכם ישמח אב. כד ברא טב, כל בני
עלמא דכרין ליה לאבוי לטב. וכד איהו בישׁ כלא דכרין

לֵיהּ לַאֲבוֹי לְבִישׁ. אָדָם בְּגִין דְּחָטָא וְעָבַר עַל פִּקּוּדָא
דְּמָרֵיהּ, כַּד אָתוּ אִנּוּן דְּמָרְדוּ בְּמָרֵיהוֹן מַה כְּתִיב אֲשֶׁר
בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנוֹי (עה א) דְּאָדָם קַדְמָאָה דְּמָרַד בְּמָרֵיהּ
וַעֲבַר עַל פִּקּוּדֵיהּ. וּבְגִינֵי כָךְ אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ. אֵלֶּה וְלָא
קַדְמָאֵי. אֵלֶּה דְּנָפְקוּ וְעָאלוּ גּוֹ תֵּיבָה וְאַפִּיקוּ תּוֹלְדִין
לְעָלְמִין וְלָא תּוֹלְדוֹת אָדָם דְּנָפַק מִגִּנְתָּא דְּעֵדֶן וְלָא אַפִּיק
לוֹן מִתַּמָּן. תָּא חֲזֵי אִלּוּ אַפִּיק אָדָם תּוֹלְדוֹת מִגִּנְתָּא דְּעֵדֶן,
לָא יִשְׁתְּצוֹן לְדָרֵי דָרִין. וְלָא אִתְחַשָּׁךְ נְהוֹרָא דְּסִיהֲרָא
לְעָלְמִין. וְכֻלְּהוֹ הֲווֹ קַיְימִין לְעָלְמִין. וַאֲפִלּוּ מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי
לָא קַיְימֵי קָמַייְהוּ בְּנְהוֹרָא וְזִיוָא וְחָכְמְתָא. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ. אֲבָל כֵּיוָן דְּגָרִים [דף סא ע"א]
חֲטָאָה וּנְפַק אִיהוּ מִגִּנְתָּא דְּעֵדֶן וַעֲבַד תּוֹלְדוֹת לְבַר. לָא
אִתְקַיְימוּ בְּעָלְמָא וְלָא הֲווֹ כְּדָקָא חָזֵי. אֲמַר רַבִּי חִזְקִיָּה
וְכִי הֵיךְ יָכְלִין לְמֶעְבַּד תּוֹלְדוֹת תַּמָּן דְּהָא אִלְמְלָא לָא
אִתְמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ יֵצֶר הָרָע וְחָטָא אִתְקַיְּים אִיהוּ בְּעָלְמָא
בִּלְחוֹדוֹי וְלָא יַעֲבִיד תּוֹלְדוֹת. כְּגַוְונָא דָּא אִלְמְלָא דְּחָבוּ
יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וְאַמְשִׁיכוּ עֲלַייְהוּ יֵצֶר הָרָע לָא עֲבָדוּ (במדבר
קפט א) תּוֹלְדוֹת לְעָלְמִין וְלָא יִיתוּן דָּרִין אָחֳרָנִין לְעָלְמָא.
אֲמַר לֵיהּ אִלְמְלָא לָא חָטָא אָדָם לָא עֲבִיד תּוֹלְדוֹת כְּגַוְונָא
דָּא מִסְטְרָא דְּיֵצֶר הָרָע. אֲבָל עֲבִיד תּוֹלְדוֹת מִסְטְרָא
דְּרוּחָא קַדִּישָׁא. דְּהַשְׁתָּא לָא עֲבַד תּוֹלְדוֹת אֶלָּא מִסְטְרָא
דְּיֵצֶר הָרָע. וּבְגִין דְּכָל תּוֹלְדוֹת דִּבְנֵי נָשָׁא כֻּלְּהוֹ מִסְטְרָא
דְּיֵצֶר הָרָע, בְּגִין כָּךְ לֵית לוֹן קִיּוּם. וְאִי אֶפְשָׁר לוֹן
לְאִתְקַיְּימָא, דְּסִטְרָא אָחֳרָא אִתְעָרַב בְּהוֹ. (ז"ח ל"ג וְאַפְשַׁר
לוֹן בְּסִטְרָא אָחֳרָא). אֲבָל אִלְמְלָא לָא חָטָא אָדָם וְלָא
אִתְתָּרַךְ מִגִּנְתָּא דְּעֵדֶן. הֲוָה עָבִיד תּוֹלְדוֹת מִסְטְרָא דְּרוּחַ

חוברות לימוד הבי"ת
והמשניות זהר הודפס
לזכות ולרפואת

ר' מרדכי

בן חנה נ"י

הקב"ה ישלח לו רפואה
שלימה ברמ"ח איבריו
ושס"ה גידיו וחמשה חושיו
ושאר כוחות גופו ובטיפי
דמיו, בעבור שנדבו סכום
הגון להדפסה.

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

סוכות

יום **ראשון**	**יא** 13	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא ק"י **ירושלמי:** יומא ל"א **תוספתא:** פרה יב **נ"ך:** דברי הימים ב טו **משניות:** יומא ז **זהר:** חלק א עמ' רסז-רסח	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:28 **נץ החמה** ..... 6:41 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:47 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:32 **חצות היום** ..... 12:24 **שקיעה** ..... 6:06 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:19
יום **שני**	**יב** 14	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא קי"א **ירושלמי:** יומא ל"ב **תוספתא:** טהרות א **נ"ך:** דברי הימים ב טז **משניות:** יומא ח **זהר:** חלק א עמ' רסט-רע	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:29 **נץ החמה** ..... 6:41 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:48 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:33 **חצות היום** ..... 12:24 **שקיעה** .....6:05 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:18
יום **שלישי**	**יג** 15	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא קי"ב **ירושלמי:** יומא ל"ג **תוספתא:** טהרות ב **נ"ך:** דברי הימים ב יז **משניות:** סוכה א **זהר:** חלק א עמ' רעא-רעב	**עלות השחר** (72 דק) ... 5:30 **נץ החמה** ..... 6:42 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:48 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:33 **חצות היום** ..... 12:24 **שקיעה** ..... 6:04 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:17
יום **רביעי**	**יד** 16	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא קי"ג **ירושלמי:** יומא ל"ד **תוספתא:** טהרות ג **נ"ך:** דברי הימים ב יח **משניות:** סוכה ב **זהר:** חלק א עמ' רעג-רעד **הדלקת נרות** (40 דק): 5:23 (20 דק): 5:43	**ערב סוכות** **עלות השחר** (72 דק) ... 5:30 **נץ החמה** ..... 6:43 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:48 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:33 **חצות היום** ..... 12:23 **שקיעה** ..... 6:03 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:16
יום **חמישי**	**טו** 17	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא קי"ד **ירושלמי:** יומא ל"ה **תוספתא:** טהרות ד **נ"ך:** דברי הימים ב יט **משניות:** סוכה ג **זהר:** חלק א עמ' רעה-רעו **מוצ"ח לשיטת ר"ת: 7:14**	**סוכות** **עלות השחר** (72 דק) ... 5:31 **נץ החמה** ..... 6:44 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:48 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:33 **חצות היום** ..... 12:23 **שקיעה** ..... 6:01 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:14
יום **ששי**	**טז** 18	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא קט"ו **ירושלמי:** יומא ל"ו **תוספתא:** טהרות ה **נ"ך:** דברי הימים ב כ **משניות:** סוכה ד **זהר:** חלק א עמ' רעז-רעח **הדלקת נרות** (40 דק): 5:20 (20 דק): 5:40	**א' דחוה"מ סוכות** **עלות השחר** (72 דק) ... 5:32 **נץ החמה** ..... 6:44 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:49 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:34 **חצות היום** ..... 12:23 **שקיעה** ..... 6:00 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:13
שב"ק	**יז** 19	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא בתרא קט"ז **ירושלמי:** יומא ל"ז **תוספתא:** טהרות ו **נ"ך:** דברי הימים ב כא **משניות:** סוכה ה **זהר:** חלק א עמ' רעט-רפ **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 7:12**	**שבת קודש חוה"מ סוכות** **עלות השחר** (72 דק) ... 5:32 **נץ החמה** ..... 6:45 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:49 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:34 **חצות היום** ..... 12:23 **שקיעה** ..... 5:59 **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:12

בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם אוֹחֵז אֶת אַרְבַּעַת הַמִּינִים וּמְנַעְנֵעַ אוֹתָם, מֵאֵד מֵאֵד מְסֻגָּל לְבַקֵּשׁ אָז מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל מַה שֶּׁלִּבּוֹ חָפֵץ !

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)